

Persbericht

DATUM & PLAATS: Brussel, 28 november 2005

CONTACTPERSOON: Robert Peirce, Partner PricewaterhouseCoopers
Tel.: 02/710.72.22, E-mail: robert.peirce@pwc.be

OF: Rudy Hoskens, Director PricewaterhouseCoopers
Tel.: 02/710 43 07, E-mail: rudy.hoskens@pwc.be

OF: Saskia Rademakers, Marketing & Communication
PricewaterhouseCoopers
Tel.: 02/710.72.48, E-mail: saskia.rademakers@pwc.be

61% van Belgische bedrijven slachtoffer van economische criminaliteit

16% meer economische misdrijven in België dan het wereldwijd gemiddelde

Volgens een onderzoek van PricewaterhouseCoopers werd de afgelopen twee jaar 61% van de Belgische bedrijven het slachtoffer van economische criminaliteit. Dat is 29% meer dan twee jaar geleden en 16% meer dan het wereldwijd gemiddelde. Toch hebben bedrijven het gevoel dat er minder wordt gefraudeerd, waarschijnlijk door een te groot vertrouwen in hun systeem van interne controle en risicobeperking. De financiële impact voor bedrijven bedraagt in België gemiddeld 600 000 euro. Daarnaast zijn er indirecte kosten zoals de verzuring van zakenrelaties, demotivatie van het personeel en schade aan de reputatie van het bedrijf. Een derde van de misdrijven wordt nog steeds per toeval ontdekt, een gegeven dat tot nadenken stemt. Economische criminaliteit komt voor in alle sectoren. De daders zijn meestal mannelijk, beneden de 40 jaar, hoger opgeleid en werkzaam in het bedrijf waar ze fraude plegen.

Deze tweejaarlijkse studie deed tussen mei en september 2005 een rondvraag bij 3.634 bedrijven in 34 landen waaronder België. Het onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met de Martin-Luther Universiteit in Duitsland.

“De stijging van het aantal economische misdrijven dat gerapporteerd wordt geeft reden tot bekommernis. Bedrijven hebben een vals gevoel van veiligheid als het hierop aan komt. Er zijn meer bedrijven die financiële vergrijpen melden, en ze rapporteren er steeds meer. Bedrijven komen er echter in de meeste gevallen nog altijd per toeval achter”, zegt Robert Peirce, Assurance Partner bij PricewaterhouseCoopers in België. “Economische misdrijven zijn niet iets waar men licht overheen kan gaan. Bedrijven moeten hun controle aanscherpen om direct financieel verlies te voorkomen, maar ook om hun merk niet te schaden, hun personeel niet te demotiveren en de relaties met klanten, leveranciers en partners niet te ondermijnen.”

Fraude, waar en op welke wijze?

De stijging van 29% betekent niet noodzakelijk dat er sprake is van meer misdrijven. Fraude wordt ook vaker gerapporteerd dankzij de strengere marktregulering, de introductie van betere interne controlesystemen en de waarde die aan 'good governance' wordt gehecht.

Hoe groter het bedrijf, hoe meer frauduleuze activiteiten. Wereldwijd was 62% van de grotere bedrijven (>5000 werknemers) in de afgelopen twee jaar het slachtoffer ervan, tegenover 36% van de kleinere (<200 werknemers).

Het aantal gerapporteerde gevallen van fraude steeg wereldwijd in alle categorieën, met als uitschieters corruptie en omkoperij* (+71%), het witwassen van geld* (+133%) en onjuiste voorstelling van de financiële resultaten* (+140%).

In België is het verduisteren van activa oftewel diefstal* de meest voorkomende vorm van fraude (29%). Onjuiste voorstelling van de financiële resultaten* (21%) en huichelarij* (16%) volgen op de tweede en derde plaats. Omkoperij en plagiaat komen respectievelijk in 11% en 10% van de gevallen voor. De categorie onjuiste voorstelling van de financiële resultaten is met 500% de sterkste stijger. Verder rapporteerden beursgenoteerde bedrijven 15 gevallen van beleggen met voorkennis.

77% van de bevroegde Belgische bedrijven werd de laatste twee jaar het slachtoffer van diefstal. Huichelarij, vervalsingen en onjuiste financiële voorstellingen komen bij ons op de tweede, derde en vierde plaats met resp. 51%, 32% en 26%.

De perceptie over het voorkomen van fraude bij bedrijven is frappant. Veel organisaties denken het risico op fraude te hebben afgewenteld met de introductie van complexe controles en voelen zich wat dat betreft veilig. In België is men daar echter niet zo zeker van. Meer dan 50% van de respondenten vreest binnen de 5 jaar het slachtoffer te worden van fraude.

De kost van economische misdrijven

Globaal gezien schat meer dan 10% van de kleine bedrijven het directe verlies door fraude in de afgelopen twee jaar op meer dan 1 miljoen dollar. Voor 6% van de grote bedrijven loopt dit bedrag op tot 10 miljoen dollar. Daarnaast is er nog de indirecte schade die voor kleinere bedrijven groter blijkt dan voor grote. 43% van de ondervraagde bedrijven maakt melding van een bezoedeling van de merknaam, 42% geeft de verzekering van de zakenrelaties aan en 54% ondervond een dalende motivatie van het personeel. De indirecte schade is uiteraard groter wanneer het incident werd gelekt naar klanten en media. Fraude legt een hypotheek op de resultaten van grote bedrijven en vormt zelfs een bedreiging voor de toekomst voor kleinere bedrijven.

Voor België bedraagt het gemiddelde directe verlies 600 000 euro. Slechts 31% van de Belgische bedrijven geeft toe indirecte schade te hebben geleden. De respondenten citeren demotivatatie van het personeel en de verslechtering van zakenrelaties als de belangrijkste vorm van indirecte schade (allebei 46%). In 31% van de gevallen was er volgens hen schade aan hun reputatie en merk.

Wie zijn de oplichters?

Dat de oplichters zich in de helft van de gevallen onder het personeel bevinden, is een bittere pil om te slikken. Maar vreemd is het niet, want wie zelf deel uitmaakt van een bedrijf, is heel goed op de hoogte van de zwakke punten van de organisatie. Werknemers zijn echter minder geneigd hun werkgever op te lichten als ze zich identificeren met het bedrijf en het merk waarvoor ze werken. Opdat iemand in staat zou zijn om bedrog te plegen, moet worden voldaan aan drie voorwaarden:

- Het individu heeft een motief of incentive nodig, zoals een levensstijl die men zich eigenlijk niet kan veroorloven;

- De gelegenheid moet zich voordoen;
- Het individu moet in staat zijn de reden om bedrog te plegen te rationaliseren of met andere woorden goed te praten tegenover zichzelf.

“Hoewel fraude steeds vaker wordt ontdekt, zullen er altijd individuen zijn die een bepaald motief of incentive hebben om fraude te plegen en een zwakke plek vinden in de organisatie om het te doen. Bedrijven mogen de aandacht niet laten verslappen en zouden continu moeten werken aan hun detectiesysteem en aan de loyaliteit van hun personeel. Het zal wellicht niet mogelijk zijn economische misdrijven uit te schakelen, maar een bedrijf kan op zijn minst een omgeving creëren waarin niet-integer gedrag wordt ontmoedigd,” aldus Rudy Hoskens, Director en verantwoordelijk voor de afdeling Dispute Analysis & Investigations bij PwC België.

De typische Belgische oplichter is een man (in 88% van de gevallen), jonger dan 40 jaar (74%) en met minstens één diploma op zak (44%). Hoewel fraude voorkomt in alle lagen van het personeel, valt het toch op dat leden van het senior management in meer dan een kwart van de gevallen betrokken zijn bij de feiten.

De doeltreffendheid van controles

34% van de economische misdrijven wereldwijd wordt nog steeds per toeval ontdekt. Dit is opvallend veel als men bedenkt dat de respondenten erop vertrouwen dat het aantal gevallen daalt dankzij hun systemen van interne controle en risicobeheersing. Binnen die systemen is het vooral de interne audit die als effectief beschouwd wordt (28%). De andere maatregelen om fraude aan het licht te brengen zoals onderzoek naar het naleven van wetten, interne veiligheid, het invoeren van een klokkenluidersregeling, trainingen voor risicobeheer en regelmatige personeelsrotatie, geven veel minder goede resultaten. De studie wijst echter uit dat een goed systeem voor de detectie en controle van fraude een combinatie van verschillende elementen dient te verenigen.

Wanneer een bedrijf lucht krijgt van fraude, moet het reageren om andere potentiële oplichters af te schrikken en om de verschillende belangengroepen te tonen dat dergelijke zaken niet worden getolereerd. In België doet 73% dat door een intern onderzoek uit te voeren. 79% informeert daarbij de Raad van Bestuur. Veel bedrijven doen beroep op externe onderzoekers zoals forensische auditoren en advocaten. Iets meer dan 70% van de Belgische bedrijven haalt er na intern en/of extern onderzoek ordehandhavende instanties bij.

Fraude leidt voor de dader meestal tot ontslag (81%) en tot een strafrechterlijke (47%) of burgerlijke aanklacht (27%). Maar leden van het senior management worden vaak iets milder gesanctioneerd dan andere personeelsleden terwijl ze meestal grotere schade toebrengen dan andere fraudeurs. De redenen hiervoor zijn schade aan het merk of de reputatie van het bedrijf, demotivatatie bij het personeel, het in twijfel trekken van de competentie en het karakter van het senior management en de afleiding van het senior management van hun werk. PricewaterhouseCoopers weet uit ervaring dat afgezien van een consistent sanctiebeleid, de pakkans en het respect voor het bedrijf belangrijker zijn om fraude te vermijden dan een strenge straf.

75 % van de slachtoffers van fraude slagen er niet in een deel van de verloren bedrijfsmiddelen te recupereren. Het is dan ook vreemd dat maar 33% een verzekering afsluit voor economische misdrijven.

Economische misdrijven in de toekomst

Over heel de wereld staan bedrijven die ooit slachtoffer waren sceptisch tegenover hun kansen om het niet meer te worden. 90% van de bedrijven die geen oplichterij rapporteerden, denkt niet er in de toekomst mee te maken te zullen hebben. Dit percentage daalt tot iets boven de 50% voor de bedrijven die wel reeds slachtoffer waren. In België lijken organisaties erg tevreden met de maatregelen die ze geïmplementeerd hebben voor de preventie van economische misdrijven. Hun intentie om die in de komende twee jaar te verbeteren is dan ook vrij laag.

De afdeling Dispute Analysis & Investigations (DA&I) van PwC is actief in 63 verschillende landen, telt bijna 1.500 ervaren medewerkers en zet multidisciplinaire teams met kennis van zaken in om fraude en andere economische misdrijven te onderzoeken. Bovendien geven zij advies m.b.t. de beheersing van het frauderisico en behandelen zij geschillen van diverse aard. Door o.a. gebruik te maken van forensische accountancy en het uitvoeren van goed gerichte onderzoeken, kunnen zij bedrijven vrijwaren van verdere economische verliezen, hun assisteren bij het berekenen en recupereren van geleden schade en er zorg voor dragen dat de bedrijfscontinuïteit verzekerd wordt. De afdeling DA&I stelt personeel tewerk met diverse expertises: forensische auditoren, juristen, ,specialisten in forensische IT en ervaren onderzoekers uit zowel de private als de publieke sector.

###

Informatie voor de redacties:

* Definitie van de gebruikte termen in de PricewaterhouseCoopers Global Economic Crime Survey 2005:

Economische misdrijven of fraude: algemene term gebruikt om onwettige of criminele activiteiten in of tegenover een organisatie aan te duiden. De activiteiten hebben financiële of andere voordelen voor de dader(s) tot doel.

Verduisteren van activa: de diefstal van bedrijfsactiva (geld of andere financiële activa, voorraden en materiaal) door managers, zaakwaarnemers of werknemers voor eigen gewin.

Huichelarij: misbruik maken van een vertrouwenspositie door gebruik te maken van misleiding voor persoonlijk gewin.

Onjuiste voorstelling van de financiële resultaten rekeningen van het bedrijf worden zo veranderd of voorgesteld dat ze de echte waarde of financiële situatie van het bedrijf niet aantonen.

Corruptie en omkoperij: het onwettig gebruik van een officiële positie om zijn voordeel te doen. Dit kan de belofte van een economisch of ander voordeel zijn, of het gebruik van intimidatie of chantage. Het kan ook verwijzen naar het aanvaarden van dit soort aansporingen.

Beleggen met voorkennis: als personeelslid beleggen in aandelen op basis van niet-publieke informatie.

Witwassen van geld: geldstromen uit criminele activiteiten legitimeren door de ware aard ervan te verhullen.

Vervalsing: het illegaal kopiëren of distribueren van valse goederen die het patent of het copyright ontduiken, en het uitgeven van vals geld. Ook de illegale verwerving van bedrijfsinformatie en zakengeheimen valt hieronder.

De PricewaterhouseCoopers Global Economic Crime Survey 2005 werd uitgevoerd namens PricewaterhouseCoopers en vooraanstaande criminologen van de Martin-Luther Universiteit in Halle-Wittenberg door TNS-Emnid in Duitsland.

Het onderzoek werd in 34 landen gevoerd tussen mei en september 2005. Er werden meer dan 3.634 telefonische interviews afgenomen bij CEO's, CFO's en andere managers die verantwoordelijk waren voor misdaadpreventie en detectie in hun bedrijf. Meer dan de helft van de respondenten (52%) zijn leden van de Raad van Bestuur of het management. 43% had zijn of haar hoofdverantwoordelijkheid op financieel gebied. De grootste deelnemende Belgische bedrijven stellen meer dan 5000 mensen te werk, terwijl 82% er minder dan 1000 in dienst hebben.

De bedrijven werden willekeurig geselecteerd met een voorkeur voor de 1000 grootste bedrijven van een land. Het aantal bedrijven per land werd bepaald op basis van het BBP van dat land.

Het volledige rapport is te vinden op: www.pwc.com/crimesurvey

Het Belgische rapport is te vinden op: www.pwc.be

Beide kunnen worden verkregen op eenvoudige aanvraag:

- voor journalisten: bij Liesbeth Driesen van Luna: 02 658 02 93 of liesbeth@luna.be;
- voor andere belangstellenden: bij Valérie Vandenbenden van PwC: 02 710 71 36 of valerie.vandenbenden@pwc.be.